

NATO
|
OTAN

НАТО після РИГИ

Розширення місії в Афганістані, Удосконалення спроможностей, Поглиблення співробітництва

Ризький саміт, що відбувся 28 та 29 листопада 2006 року, був визначною подією для Альянсу. Глави держав та урядів 26 країн – членів НАТО зустрілися разом у восьмий раз за часів закінчення холодної війни та вперше у столиці однієї із країн останньої хвилі нового розширення НАТО. Як зазначив Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер, «... ніщо не може засвідчити більш переконливо, наскільки Європа змінилася на краще, аніж той факт, що цей саміт відбувається тут, у нині демократичній та вільній Латвії».

У латвійській столиці керівництво Альянсу підтвердило свої зобов'язання щодо місії НАТО в Афганістані та закликала до більш широкого міжнародного залучення. Було вжито заходів стосовно подальшого удосконалення військових спроможностей НАТО та схвалено ініціативи щодо поглиблення та розширення відносин із партнерами. Таким чином Альянс показав свою здатність адаптуватися та реагувати на нові безпекові виклики XXI століття.

У Ризі керівництвом НАТО було ухвалено Комплексні політичні настанови (*Comprehensive Political Guidance*), основний політичний документ, що визначає пріоритети стосовно спроможностей Альянсу, питань планування та розвідки на подальші десять років і надалі. Настанови, що підкріплюють Стратегічну концепцію НАТО 1999 року, визнають, що у прогнозованому майбутньому основними загрозами Альянсу будуть міжнародний тероризм, розповсюдження зброї масового знищення та засобів її доставки, а також нестабільність, спричинена країнами, що занепадають чи вже втратили владу; регіональні кризи; нецільове використання новітніх технологій; а також порушення плину важливих ресурсів.

На цьому тлі Настанови визначають типи операцій, які Альянс має бути спроможним проводити, а також ті можливості, які для цього будуть необхідні: сили НАТО повинні залишатися збалансованими, гнучкими та швидкими, спроможними виконувати увесь спектр місій від низької до високої інтенсивності. Настанови також наголошують на вірогідності того, що Альянс буде змушений здійснювати більше за кількістю та на великих відстанях малих за обсягами операцій.

На момент проведення Ризького саміту Альянс здійснював шість місій та операцій на трьох континентах: Міжнародні сили сприяння безпеці (МССБ) в Афганістані; Сили в Косові (КФОР); операція «*Ектив ендевор*» («Активні зусилля») у Середземному морі; штаб НАТО – Сараєво; Тренувальна місія НАТО в Іраку; а також підтримка Місії Африканського Союзу у Судані. Під час засідань лідери країн Альянсу віддали шану солдатам, які виконували свій обов'язок у цих місіях, а також подякували більш ніж 50 тис. чоловіків та жінок, які беруть участь у цих місіях у даний час. Вони також вшанували хвилиною мовчання тих, що загинули.

> Продовження зобов'язань у Афганістані та Косові

Ризький саміт розпочався 28 листопада робочим обідом, який здебільшого був присвячений основному пріоритету НАТО: внеску до миру та стабільності Афганістану. Лідери країн Альянсу також наголосили на своїй солідарності та довгострокових зобов'язаннях стосовно цієї мети і погодилися усунути національні застереження щодо того, як, коли і де будуть використані сили для посилення ефективності операції МССБ в Афганістані під проводом НАТО. Лідери країн НАТО також відзначили, що незалежно від наявних застережень у разі надзвичайної ситуації кожна країна НАТО прийде на допомогу силам, що потребуватимуть допомоги. Певна кількість країн також висловила готовність надати додаткові засоби, включаючи літаки винищувальної авіації, вертольоти, механізовані підрозділи (роти) та тренувальні групи для Національної армії Афганістану.

Визнаючи важливість відбудови та розвитку довгострокової стабільності Афганістану, лідери країн НАТО закликали до більш широкого міжнародного залучення та всеохоплюючого підходу, який містить політичні, військові та економічні складові. Як було зазначено ними у Декларації саміту: «Не може бути безпеки в Афганістані без розвитку, а також не може бути розвитку без безпеки». Лідери країн НАТО привітали пропозиції щодо Контактної групи, яка поєднає ключових «гравців» для обговорення та узгодження важливих стратегічних рішень. Генеральний секретар НАТО отримав завдання щодо подальшого опрацювання цієї пропозиції.

Лідери Альянсу також обговорили діяльність сил НАТО, що беруть участь у миротворчій операції у Косові (КФОР), та підтвердили готовність Альянсу відігравати свою роль у втіленні безпекових домовленостей з метою

вирішення статусу Косова. Керівництвом Альянсу було чітко визначено, що як і в Афганістані, успішність дій у Косові буде залежати від зосередженості зусиль. Відповідно, діяльність НАТО щодо підтримання безпечного середовища продовжуватиме координуватися з діяльністю Організації Об'єднаних Націй, Європейського Союзу та Організації з безпеки та співробітництва в Європі щодо розбудови управління та підтримки реформ.

> Цілковита оперативна готовність Сил реагування НАТО

У Ризі лідерами Альянсу було оголошено, що Сили реагування НАТО (СРН) досягли рівня цілковитої оперативної спроможності. Сучасні за технологічним оснащенням сили складаються із сухопутного (наземного), повітряного, морського та спеціального компонентів, які Альянс спроможний швидко розгорнути там, де це потрібно. СРН здатні виконувати завдання у будь-якій точці світу в межах повного спектра операцій, включаючи операції з евакуації, ліквідації наслідків кризових лих, антитерористичних операцій, а також діяти як сили первинного силового розгортання з подальшим залученням більш чисельних сил нарощування. Вони можуть налічувати до 25 тис. військовослужбовців і бути готові почати розгортання через п'ять діб після надходження відповідних розпоряджень та забезпечувати свою участь в операції протягом 30 діб та довше за умови надходження додаткових постачань.

Генеральний секретар НАТО відзначив оперативну спроможність СРН «як значне досягнення, що забезпечує євроатлантичній спільноті безпрецедентні можливості». Лідери країн НАТО під час зустрічі в Ризі дійшли згоди у питаннях спільного фінансування оперативного розгортання

СРН, згоди, яка має стати стимулом для країн для участі у подальших ротаціях сил.

Ця згода, зокрема, включає питання повітряних перевезень, «найбільш затратну частину», – як зазначив Генеральний секретар НАТО. Під час саміту в аеропорту м. Рига було представлено літак Боїнг С-17. Чотирнадцять країн НАТО та Швеція виявили намір спільно закупити та використовувати три або чотири літаки С-17 у рамках Стратегічних можливостей повітряних перевезень НАТО, що доповнять діюче Тимчасове рішення щодо повітряних перевезень, відповідно до якого використовуються російські та українські літаки АН-124. Іншою ініціативою визначено координацію підтримки щодо майбутнього транспортного літака А400М.

Сили реагування НАТО та інші сили, що будуть розгортатися Альянсом, матимуть захист Активної багатопшарової системи НАТО протиракетної оборони на ТВД (*NATO's Active Layered Theatre Ballistic Missile Defence system*). Контракт на створення та інтегрування системи, вартістю 75 мільйонів євро, було укладено в Ризі між НАТО та Міжнародною корпорацією із застосування наукових винаходів (SAIC), провідною компанією виробничої групи, що працює над цим проектом. Це забезпечить своєчасну готовність протиракетного захисту Альянсу на ТВД з попередньою оперативною готовністю у 2010 році.

У Ризі лідерами країн НАТО було розпочато ініціативу з трансформації сил спеціальних операцій, яка має покращити спільну підготовку та розробку доктрин, удосконалити обладнання та поліпшити взаємосумісність. Країни Альянсу також спрямували подальшу роботу у багатьох сферах, яку забезпечує успішне проведення сучасних операцій, зокрема спостереження «повітря - земля», тилове забезпечення та обмін розвідувальною інформацією. Ці та широкий спектр інших заходів, що

презентують трансформацію НАТО у дії, були представлені на Виставці трансформацій, яка проходила під час саміту.

Для трансформації потрібні кошти. Декларація Ризького саміту НАТО включає зобов'язання країн Альянсу надалі забезпечувати надання, індивідуально та колективно, ресурсів, необхідних НАТО для виконання поставлених завдань. Відповідно вони закликали країни НАТО, в яких знижуються видатки на оборону, реально їх підвищити.

> Привітання нових партнерів

У Ризі лідери країн Альянсу погодилися запросити три нові країни приєднатися до програми «Партнерство заради миру» та Ради євроатлантичного партнерства: Боснію та Герцеговину, Чорногорію та Сербію. За словами Генерального секретаря НАТО, участь у програмі ПЗМ допоможе залучити ці країни «до євроатлантичної сім'ї більш повно», водночас наголошуючи на важливості продовження співпраці в повному обсязі з Міжнародним трибуналом з питань колишньої Югославії.

Лідери країн НАТО дали, як зазначив Генеральний секретар НАТО, «чіткий сигнал» Плану дій щодо членства в НАТО Албанії, Хорватії, колишній Югославській Республіці Македонія*, що «Альянс має намір розширити подальші запрошення на ті країни, які на ділі будуть відповідати стандартам НАТО та будуть спроможні робити внесок у євроатлантичну безпеку і стабільність» під час наступного саміту НАТО у 2008 році.

Керівництво Альянсу спрямувало роботу у Ризі на широкомасштабний розвиток політичного та практичного потенціалу рамок партнерства НАТО та відносин з контактними країнами, такими як Австралія, Нова Зеландія та Японія. Це включатиме також заходи, спрямовані на

те, щоб зробити консультації більш цілеспрямованими, формати зустрічей – гнучкішими, а також надати доступ до вже існуючих механізмів партнерства ширшому колу нових партнерів, таких як країни Середземноморського діалогу та Стамбульської ініціативи співпраці, а також контактні країни.

У Ризі лідери країн Альянсу започаткували Ініціативу НАТО щодо співпраці у питаннях підготовки, яка має допомогти підготувати військові формування країн Середземноморського діалогу та країн Стамбульської ініціативи співпраці. Це буде здійснено через етапний підхід, спочатку через збільшення участі в існуючих навчальних та освітніх програмах НАТО та інструментах партнерства, а також через створення кафедри Близького Сходу в Оборонному коледжі НАТО в Римі. Під час другого етапу НАТО зможе сприяти формуванню визначеного викладацького складу на Близькому Сході.

Нарешті, Ризький саміт став також нагодою для керівництва країн Альянсу відзначити початок Інтенсифікованого діалогу з Грузією з питань намірів щодо членства. Окрім цього, вони наголосили на важливості Особливого партнерства України та НАТО і привітали успіхи, досягнуті в рамках Інтенсифікованого діалогу. Країни НАТО підкреслили свою готовність щодо подальшого поглиблення партнерства Росія – НАТО та використання у повному обсязі потенціалу Ради Росія – НАТО. Вони також закликали до більш інтенсивного та тісного співробітництва між НАТО та Європейським Союзом. Генеральний секретар НАТО відзначив Афганістан та Косово як «дві сфери, в яких це насправді дуже необхідно».

У Латвії лідери Альянсу наголосили на нерозривному зв'язку між Північною Америкою і Європою та підкреслили свої зобов'язання продовжити трансформацію Альянсу.

Декларація саміту зазначає: «Рішення, які ми прийняли спільно, разом з роботою, яку ми окреслили, показує, що Альянс адаптується до безпекового оточення ХХІ століття шляхом проведення операцій, трансформованих оборонних спроможностей та поглибленої взаємодії між країнами в рамках та поза межами євроатлантичного регіону, а також через внутрішні реформи, що тривають. Ці зусилля посилять нашу місію в Афганістані та спроможність Альянсу реагувати на виклики майбутнього. Ми зустрінемося наступного разу навесні 2008 року для оцінки успіхів та надання подальшого спрямування трансформації НАТО, яка триває, включаючи процес розширення».

*Туреччина визнає Республіку Македонія за її конституційною назвою.

NATO Public Diplomacy Division

1110 Brussels – Belgium

Website: www.nato.int

Email: natodoc@hq.nato.int

Division Diplomatie publique de l'OTAN

1110 Bruxelles – Belgique

Site web : www.otan.nato.int

Courriel : otandoc@hq.nato.int

